

RÍKISLÖGREGLUSTJÓRINN

11. mars 2002

Tilvísun: 2002020161

091.1

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 - 10
150 REYKJAVÍK

Umsögn um 363 mál þskj. 527 innherjaviðskipti breyting á 31. gr. laga nr. 13/1996

Efnahagsbrotadeild Ríkislögreglustjórans barst þann 19. febrúar sl. til umsagnar frumvarp viðskiptaráðherra um breytingu á 1. tölulið 1. mgr. 31. gr. laga nr. 13/1996, um verðbréfavíðskipti. Eftirfarandi athugasemdir eru gerðar við frumvarpið.

Eins og kemur fram í athugasemdum við lagafrumvarp þetta kom það mörgum á óvart að Héraðsdómur Reykjavíkur í máli 601/2001 dómi frá 29. október 2001, skýrði orðalag 1. töluliðar 1. mgr. 31. gr. laganna svo að með orðunum "nýta....til öflunar" væri áskilin ásetningur sem huglægt skilyrði refsíabyrgðar. Í athugasemdunum er einnig rakið að með breyttu orðalagi ákvæðisins sé ætlunin að eyða öllum vafa um að gáleysi næggi til refsíabyrgðar.

Við skýringu á refsíákvæðum gildir það lögskýringarsjónarmið að allan vafa um skýringu refsíákvæða skuli skýra sakborningi í vil. Í framangreindum dómi Héraðsdóms Reykjavíkur er byggt á þessu sjónarmiði við skýringu á 1. tölulið 1. mgr. 31. gr. laga nr. 13/1996. Þrátt fyrir að ljóst hafi verið, eins og kemur fram í athugasemdum með lagafrumvarpi þessu, að það væri vilji löggjafans að brot gegn ákvæðinu sætti refsingu hvort sem þau væru framin af ásetningi eða gáleysi. Auk þess sem á íslenska ríkinu hvílir skylda til að hafa í löggjöf ákvæði sem leggja bann við innherjaviðskiptum svo sem nánar er kveðið á um í tilskipun nr. 89/592/EBE sem er hluti af samningsskyldum íslenska ríkisins samkvæmt EES samningnum.

Samkvæmt frumvarpinu er gengið út frá því að orðalag ákvæðisins eftir breytinguna nægi til þess að ákvæðið verði skýrt af dómstólum með beitingu gagnályktunar frá 18. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, þegar um er að ræða sérrefsilög. Til að byrja með er rétt að átta sig á hvað fellst í gagnályktun frá 18. gr. almennra hegningarlaga. Í 18. gr. almennra hegningarlaga segir; "*Verknaður, sem refsing er lögð við í lögum þessum, er ekki saknæmur, nema hann sé unninn af ásetningi eða gáleysi. Fyrir gáleysisbrot skal því aðeins refsja, að sérstök heimild sé til þess í lögnum*" í gagnályktun frá þessu ákvæði felst að gagnstæð regla sé talin gilda um sérrefsilög, þ.e. að meginreglan sé sú að gáleysi dugi til refsíabyrgðar samkvæmt sérrefsilögum nema sérstaklega sé kveðið á um að ásetnings sé krafist samkvæmt þeim. Þessi aðferð að beita gagnályktun er ólögfest venja við skýringu laga. Í frumvarpinu er ekki gerð tillaga um að kveða skýrt á um í lögum um verðbréfavíðskipti að gáleysi nægi til refsíabyrgðar heldur er eingöngu byggt á því í frumvarpinu að þessi lögskýringarleið, sem að framan er rakin, leiði til þeirrar niðurstöðu að dómstólar muni skýra ákvæðið svo að gáleysi nægi.

RÍKISLÖGREGLUSTJÓRINN

Það er álit efnahagsbrotadeildar Ríkislögreglustjórans að þrátt fyrir athugasemdir þær sem fylgja frumvarpinu sé enn sú hættu fyrir hendi að dómarrar skýri ákvæðið svo að þar sé krafist ásetnings sem refsiskilyrða. Nauðsynlegt er að kveða skýrar á um saknæmisskilyrðin en gert er ráð fyrir í frumvarpinu. Það er því tillaga efnahagsbrotadeildar að bætt verði inn ákvæði um saknæmisskilyrði sem verði 4. mgr. 69. gr. laga nr. 13/1996, og hljóði svo:

Brot gegn lögum þessum varða refsingu hvort sem þau eru framin af ásetningi eða gáleysi.

Með því að bæta við í 4. mgr. 69. gr. afdráttarlausu ákvæði um saknæmisskilyrði samkvæmt lögnum yrði tekinn af allur vafi um hvort þetta ákvæði og önnur vörðuðu refsingu þegar brot eru framin af gáleysi. Til þess er að líta að önnur ákvæði laganna kunna eftir sem áður að verða skýrð svo að ásetnings sé krafist, t.d. 18. gr. laganna. Miðað við viðurkennd sjónarmið við skýringu refsíákvæða er ástæða til að taka af allan vafa í þessu efni. Sem dæmi um ákvæði í sérrefsilögum þar sem tekin er af vafi um saknæmisskilyrði má nefna: 75. gr. laga nr. 44/1999, um náttúruvernd, 23. gr. laga nr. 57/1996, um umgengni um nytjastofna sjávar og 44. gr. samkeppnislaga nr. 8/1993,

